

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 05.09.2013, sp. zn. 4 To 42/2013, ECLI:CZ:VSPH:2013:4.TO.42.2013.1

Číslo: 29/2016

Právní věta: I. Pro účely rozhodování o vydání bezdůvodného obohacení podle § 228 odst. 1 tr. ř. se při určení výše bezdůvodného obohacení, jež má pachatel trestného činu podílnictví vydat poškozenému, neodečítají prostředky jím vynaložené na opatření věci, tedy např. finanční částky zaplacené podílníkem hlavnímu pachateli za věc získanou trestným činem, a to na rozdíl od stanovení výše majetkového prospěchu podílníka u kvalifikovaných skutkových podstat tohoto trestného činu podle § 214 odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. d) a odst. 4 písm. b) tr. zákoníku (srov. č. 41/2011 Sb. rozh. tr.). Bezdůvodné obohacení ve smyslu občanskoprávním se vztahuje k poškozenému, jemuž má být vydáno. Jde o to postihnout vše, co pachatel (podílník) získal neoprávněně, tedy bezdůvodně (§ 2991 o. z.). II. Pokud soud rozhodne podle § 228 odst. 1 tr. ř. o povinnosti jednoho z obžalovaných plnit poškozenému z titulu bezdůvodného obohacení a o povinnosti druhého z nich plnit tomuto poškozenému stejný dluh z titulu náhrady škody, jde o samostatné nároky, a proto nelze v adhezním řízení rozhodnout o jejich povinnosti zaplatit dluh společně a nerozdílně (§ 2915 o. z.). Pro případ, že jednomu věřiteli (poškozenému) plní dva dlužníci stejný dluh z odlišného právního důvodu, platí, že v rozsahu, v jakém splnil věřiteli jeden z nich, zaniká dluh, a tím i povinnost druhého. Jedná se o tzv. falešnou solidaritu dlužníků, tedy případ, kdy dva subjekty jsou povinny ke stejnému plnění, přičemž nejde o solidaritu.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 05.02.2014

Spisová značka: 4 To 42/2013

Číslo rozhodnutí: 29

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Adhezní řízení, Podílnictví

Předpisy: § 214 tr. zákoníku
§ 228 odst. 1 tr. ř.
§ 2915 předpisu č. 89/2012Sb.
§ 2991 předpisu č. 89/2012Sb.
§ 2999 předpisu č. 89/2012Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 5. 9. 2013, sp. zn. [4 To 42/2013](#), k odvolání obžalovaných a poškozeného v celém rozsahu zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 3. 2013, sp. zn. 4 T 11/2012, a za splnění podmínek § 259 odst. 3 tr. ř. ve věci sám nově rozhodl.

I. Dosavadní průběh řízení

1. Odvoláním napadeným rozsudkem byla obžalovaná Bc. D. B. uznána vinnou (zvláště závažným) zločinem zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, jehož se měla podle výroku napadeného rozsudku dopustit tím, že nejméně v době od 23. 11. 2009 do 18. 4. 2012 v P. 3 jako zaměstnankyně Č. p., s. p. zařazená v D. D. l. a I., L. Ú. l., M. m. p. p., K. s. m. s. v úmyslu obohatit se z neoprávněného prodeje poštovních známek záměrně postupně objednala prostřednictvím interního systému u sekce D. Č. p., s. p. poštovní známky různých nominálních hodnot v celkové hodnotě 32 974 140 Kč s tím, že část takto získaných známek v celkové hodnotě 1 109 030 Kč skutečně použila v rámci své pracovní činnosti, která spočívala ve sledování kvality a rychlosti přepravy zásilek ve spolupráci se smluvně zajištěnými respondenty Č. p., s. p., a tyto odeslala příslušným respondentům, avšak známky v hodnotě 31 865 110 Kč si ponechala pro svoji potřebu a na základě předchozí dohody a dle pokynů obžalované G. je dále zpeněžila, a to prostřednictvím obžalované G., které v době ode dne 23. 11. 2009 do dne 18. 4. 2012 předala za předem dohodnutou úplatu postupně nejméně 486 700 ks poštovních známek v nominálních hodnotách 3, 10, 17 a 20 Kč, jejichž celková hodnota byla 6 309 100 Kč, za které jí obžalovaná G. zaplatila celkem 879 200 Kč, a dále pak prostřednictvím obžalovaného T. Č., kterému předala v době nejméně ode dne 4. 10. 2010 do dne 18. 4. 2012 postupně nejméně 1 868 300 ks poštovních známek v nominálních hodnotách 10, 20 a 21 Kč, jejichž prodejní cena činila celkem 22 343 000 Kč, za které jí obžalovaný Č. zaplatil částku 9 099 525 Kč, a dále pak přesně nezjištěné množství známek v celkové hodnotě 3 213 010 Kč předala dosud nezjištěné osobě, čímž způsobila škodu Č. p., s. p., P. 1, v celkové výši 31 865 110 Kč.

2. Obžalovaná Mgr. J. G. byla uznána vinnou organizátorstvím (zvláště závažného) zločinu zpronevěry podle § 24 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku k § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, jehož se měla podle výroku napadeného rozsudku dopustit tím, že v přesně nezjištěné době v listopadu 2009 v úmyslu obohatit se z neoprávněného prodeje poštovních známek využila svých znalostí získaných v rámci svého předchozího zaměstnání u Č. p., s. p. a přesvědčila svou bývalou kolegyni obžalovanou Bc. D. B., aby jako zaměstnanec Č. p., s. p. zařazený v D. D. l. a I., L. Ú. l., M. m. p. p., K. s. m. s., P. 3, využila svých oprávnění v rámci pracovního zařazení a záměrně objednávala prostřednictvím interního systému sekce D. Č. p., s. p., poštovní známky různých nominálních hodnot nad rámec potřeb zaměstnavatele s tím, že se s obžalovanou B. dále dohodla, že část objednaných známek obžalovaná B. použije v rámci své pracovní činnosti spočívající ve sledování kvality a rychlosti přepravy zásilek ve spolupráci se smluvně zajištěnými respondenty a část takto získaných známek předá za úplatu jí, přičemž ona pak zajistí jejich další prodej, což obžalovaná B. skutečně učinila a v době od 23. 11. 2009 do 18. 4. 2012 převzala obžalovaná G. za předem dohodnutou úplatu postupně nejméně 486 700 ks poštovních známek v nominálních hodnotách 3, 10, 17 a 20 Kč, jejichž celková hodnota byla 6 309 100 Kč, s nimiž naložila dosud nezjištěným způsobem, kdy obžalované B. za známky, jež tato zpronevěřila v rámci své pracovní činnosti v Č. p., s. p., zaplatila celkem 879 200 Kč, přičemž obžalovaná B. takto jednala na základě dohody s obžalovanou G. a dle jejích pokynů a požadavků na potřebné množství a nominální hodnotu dodaných známek, a obžalovaná G. věděla o tom, že jde o ceniny získané trestnou činností obžalované B., ke které obžalovanou B. přiměla a jejíž trestnou činnost následně řídila, a tímto jednáním získala majetkový prospěch v celkové výši nejméně 5 429 900 Kč, přičemž k předání známek mezi obžalovanou B. a obžalovanou G. mělo dojít v případech uvedených v tabulce, která je součástí výroku napadeného rozsudku.

3. Obžalovaný T. Č. byl uznán vinným zločinem podílnictví dle § 214 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. b) tr. zákoníku, jehož se měl podle výroku napadeného rozsudku dopustit tím, že v době nejméně od 4. 10. 2010 do 18. 4. 2012 v P. 1, ve stánku s rychlým občerstvením v úmyslu získat majetkový prospěch z neoprávněného prodeje poštovních známek úmyslně získal do své dispozice, za předem dohodnutou úplatu, od obžalované Bc. D. B. postupně nejméně 1 868 300 ks poštovních známek v

nominálních hodnotách 10, 20 a 21 Kč, jejichž prodejní cena činila celkem 22 343 000 Kč, které obžalovaná B. předtím zpronevěřila v rámci své pracovní činnosti v Č. p., s. p., a to od roku 2009 do 18. 4. 2012, přičemž s ohledem na své podnikatelské aktivity, mj. v oblasti prodeje cenin a vzhledem k počtu takto získaných známek i ceně, kterou za ně obžalované B. platil, věděl a byl srozuměn s tím, že se jedná o ceniny získané trestnou činností, načež známky dále distribuoval přesně nezjištěným způsobem a tímto jednáním získal prospěch ve výši nejméně 13 152 125 Kč, neboť obžalované B. za dodané známky v uvedeném období vyplatil částku 9 099 525 Kč, a k předání známek mezi obžalovanou B. a obžalovaným Č. mělo dojít v případech uvedených v další tabulce, která je součástí výroku napadeného rozsudku.

4. Za tyto zločiny byly obžalovaným uloženy nepodmíněné tresty odnětí svobody, a to každému v trvání pěti let se zařazením podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku do věznice s dozorem.

5. Dále bylo napadeným rozsudkem rozhodnuto o povinnosti obžalovaných k náhradě škody a vydání bezdůvodného obohacení takto:

Podle § 228 odst. 1 tr. ř. je obžalovaná Bc. D. B. povinna nahradit poškozené Č. p., s. p., P. 1, škodu ve výši 1 872 660 Kč s úrokem 7,05 % z prodlení ročně z této částky ode dne právní moci rozsudku.

Podle § 228 odst. 1 tr. ř. jsou obžalované Bc. D. B. a Bc. J. G. povinny nahradit společně poškozené Č. p., s. p., P. 1, škodu ve výši 6 309 100 Kč s úrokem 7,05 % z prodlení ročně z této částky ode dne právní moci rozsudku.

Podle § 228 odst. 1 tr. ř. jsou společně povinni obžalovaná Bc. D. B. nahradit škodu a obžalovaný T. Č. vydat bezdůvodné obohacení v celkové výši 22 343 000 Kč s úrokem 7,05 % z prodlení ročně z této částky ode dne právní moci rozsudku.

II.

Odvolání a vyjádření k nim

6. Proti rozsudku podali v zákonné lhůtě odvolání - odůvodněná prostřednictvím obhájců - všichni tři obžalovaní. Dále odvolání podal v zákonné lhůtě poškozený - Č. p., s. p.

7. Obžalovaná Bc. D. B. odvolání zaměřila do výroku o trestu a náhradě škody. Mimo jiné tato odvolatelka prostřednictvím obhájce zpochybnila řádné zjištění a doložení škody a vůbec postup při stanovení výše škody s tím, že je sporné, zda škoda vznikla ve výši nominální hodnoty známek, anebo pouze ve výši výrobních nákladů za známky, které Č. p. zaplatila.

8. Obžalovaná Mgr. J. G. zaměřila své odvolání proti všem jí se týkajícím výrokům, tedy proti výrokům o vině, trestu i náhradě škody. Mimo jiné brojila proti právní kvalifikaci jednání, zejména s ohledem na výši škody. Č. p. totiž neplatí tiskárně nominální hodnotu poštovních známek, nýbrž pouze výrobní cenu. Škoda může Č. p. vzniknout teprve v okamžiku, kdy jsou neoprávněně získané známky použity k uhrazení přeprav zásilek. Známky nejsou obecným platidlem, ale pouze označovacím prostředkem toho, že přeprava byla poště uhrazena. Dokud se známky nedostaly do oběhu (byť se jich obžalovaná B. neoprávněně zmocnila), mohlo se jednat o způsobení škody pouze v hodnotě, za jakou Č. p. známky nakoupila. Podle odvolatelky nebylo prokázáno organizátorství, tedy jak měla konkrétně trestnou činnost zosnovat nebo řídit. Vše dělala ve skutečnosti obžalovaná B. sama a z vlastní vůle. Ale ani případná domluva mezi oběma nemohla mít takovou kvalitu a intenzitu, aby šlo o organizátorství. Maximálně by se v takovém případě mohlo jednat o podílnictví.

9. Rovněž odvolání obžalovaného T. Č. směřuje proti všem jeho se týkajícím výrokům napadeného rozsudku, tedy proti výrokům o vině, trestu i náhradě škody. Odvolatel považuje napadený rozsudek za nepřezkoumatelný a nelogický a namítá, že soud prvního stupně dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním i chybné právní kvalifikaci. Dostatečně prokázána nebyla dle tohoto odvolatele ani výše škody. Mimo jiné odvolatel namítl, že bezdůvodné obohacení nelze subsumovat pod institut náhrady

škody, přičemž u něho není dána pasivní legitimace k uplatnění ani jednoho z těchto institutů. Nebyl ani prokázán konkrétní prospěch odvolatele. Ten uzavřel, že nebyla prokázána jeho vina bez důvodných pochybností.

10. Č. p., s. p., jakožto poškozený podala odvolání proti výroku o náhradě škody, jemuž vytkla nepřesnosti a formální pochybení, nesprávné určení výše ročního úroku z prodlení a nesprávné určení počátku doby prodlení. Ve výroku týkajícím se společné povinnosti obžalovaných B. a Č. k zaplacení částky 22 343 000 Kč není uvedeno, komu mají obžalovaní tuto škodu nahradit, respektive vydat bezdůvodné obohacení. Ve výrocih týkajících se společné povinnosti k náhradě škody, respektive k vydání bezdůvodného obohacení, by mělo být podle odvolatele v každém z těchto výroků uvedeno, že plněním jednoho ze zavázaných zaniká v rozsahu tohoto plnění povinnost druhého. Výraz „společně“ necharakterizuje dostatečně povinnost obžalovaných. Poškozený jako odvolatel navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil ve výrocih o náhradě škody a bezdůvodném obohacení a sám aby nově rozhodl o povinnosti obžalované B. k náhradě škody Č. p., s. p., ve výši 1 872 660 Kč se 7,5% úrokem z prodlení ročně od 30. 10. 2012 do zaplacení, o povinnosti obžalovaných B. a G. k náhradě škody ve výši 6 309 100 Kč, u obžalované B. se 7,5% úrokem z prodlení ročně od 30. 10. 2012 do zaplacení a u obžalované G. se 7,05% úrokem z prodlení ročně od 13. 2. 2013 do zaplacení s tím, že plněním jedné z těchto obžalovaných zaniká v rozsahu tohoto plnění povinnost druhé z těchto obžalovaných. Konečně aby rozhodl o povinnosti obžalované B. nahradit škodu a obžalovaného Č. vydat bezdůvodné obohacení ve výši 22 343 000 Kč, a to obžalované B. se 7,5% úrokem z prodlení ročně od 30. 10. 2012 do zaplacení a obžalovaného Č. se 7,05% úrokem z prodlení ročně od 13. 2. 2013 do zaplacení s tím, že plněním jednoho z těchto obžalovaných zaniká v rozsahu tohoto plnění povinnost druhého z těchto obžalovaných.

11. Intervenující státní zástupce navrhl odvolání obžalovaných zamítnout jako nedůvodná s poukazem na správnost napadeného rozsudku i postup soudu, který se vypořádal se všemi důkazy významnými pro rozhodnutí, důkazy řádně zhodnotil, nepřijal obhajobu obžalovaných a učinil odůvodněná skutková zjištění a použil i právní kvalifikaci, která je v souladu se zákonem. Přisvědčil pouze námitce v odvolání poškozeného, že ve výroku týkajícím se společné povinnosti obžalované B. a obžalovaného Č. k zaplacení částky 22 343 000 Kč není uvedeno, komu mají obžalovaní nahradit škodu, resp. vydat bezdůvodné obohacení. Napadený výrok je tedy vadný v tom, že je neúplný, a lze ho podle § 259 odst. 2 tr. ř. napravit tak, že odvolací soud, aniž by napadený rozsudek zrušil, může v tomto směru věc vrátit nalézacímu soudu, aby neúplný výrok doplnil.

III. Důvodnost odvolání

12. Vrchní soud v Praze zjistil, že proti napadenému rozsudku je odvolání přípustné (§ 245 odst. 1 tr. ř.), odvolání byla podána osobami oprávněnými (§ 246 tr. ř.), ve všech případech v zákonné lhůtě (§ 248 tr. ř.) a splňují náležitosti odvolání (§ 249 tr. ř.). Vrchní soud neshledal důvody k zamítnutí nebo odmítnutí odvolání podle § 253 tr. ř. Z podnětu podaných odvolání proto podle § 254 odst. 1, 2 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i správnost postupu řízení, které vydání rozsudku předcházelo, a to zejména z hlediska vytýkaných vad. Při stanovení rozsahu své přezkumné povinnosti odvolací soud přihlédl k modifikaci odvolání obžalované B. v odvolacím veřejném zasedání, kdy byla odvolatelnou zpochybněna i samotná výše způsobené škody, a tedy v tomto směru i výrok o její vině, ač nebyl výslovně napaden. Kromě toho byl výrok o vině i této obžalované přezkoumán také na základě ustanovení § 254 odst. 2 tr. ř., neboť vady vytýkané výroku o náhradě škody měly zčásti svůj původ ve výroku o vině, na nějž výrok o náhradě škody navazuje.

13. V řízení předcházejícím napadenému rozsudku nezjistil vrchní soud procesní vady, které by mohly mít vliv na správnost a zákonnost rozhodnutí a které by vedly ke zrušení napadeného

rozsudku. Byla dodržena zákonná ustanovení, která zajišťují právo na obhajobu a zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

14. Provedené důkazy městský soud v zásadě logickým způsobem zhodnotil v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř. a z nich vyvodil skutková zjištění, která vyjádřil ve výroku napadeného rozsudku. Tato skutková zjištění jsou správná ve své podstatě, avšak nepřesná, což bylo také důvodem zrušení výroku o vině.

15. I když skutková zjištění nalézacího soudu jsou správná ve své podstatě, obsahuje výrok o vině zásadní vady a zejména nesprávné údaje o konkrétní výši škody, na které se podíleli jednotliví obžalovaní. Vady rozsudku vyplývají již ze samotného výroku o vině (jeho textové části). Tak ohledně obžalovaného T. Č. je vyloučeno, aby po odečtení celkové sumy jím vyplacených částek obžalované B. ve výši 9 099 525 Kč od celkové (nominální) hodnoty jemu předaných známek 22 343 000 Kč činil jeho prospěch (odpovídající vzniklému rozdílu) částku 13 152 125 Kč. Logický nesmysl obsahuje dále výrok o vině obžalované D. B., pokud uvádí, že ze zpronevěřených známek v celkové hodnotě 31 865 110 Kč předala obžalovanému Č. známky v hodnotě 22 343 000 Kč a obžalované G. známky v hodnotě 6 309 100 Kč a dále známky v celkové hodnotě 3 213 010 Kč (což je zbytek do částky 31 865 110 Kč) předala dosud nezjištěné osobě, když přitom je prokázáno, že část zpronevěřených známek v hodnotě 1 340 350 Kč měla obžalovaná B. u sebe a později je vrátila Č. p.

16. Výrok o vině dále obsahuje - vcelku nadbytečně - tabulky převzaté (nepřesně) z odborného vyjádření z oboru kybernetiky, které mají dokladovat rozsah trestné činnosti, data a rozsah předávání známek a cenu, která byla spoluobžalovanými zaplacená za známky obžalované B. Vrchní soud souhlasí s odvolacími námitkami, které napadenému rozsudku vytýkají nejasnost a nepřezkoumatelnost těchto tabulek, jakožto součástí výroku odsuzujícího rozsudku. Nesprávnost tohoto „tabulkového výroku“ skutečně dále spočívá i v nesprávných součtech čísel ve sloupcích tabulky. Kromě jiných nesprávností je třeba zdůraznit, že součty ve sloupcích ve výrokových tabulkách, které nebyly součástí tabulek zhotovených obžalovanou B. tak, jak jsou obsaženy v odborném vyjádření z oboru kybernetiky, neodpovídají údajům v jednotlivých sloupcích tabulek. I přes veškerou nepřesnost některých údajů v tabulkách obsažených v rozsudku však dospěl odvolací soud po přezkoumání obsahu odborného vyjádření z oboru kybernetiky k závěru, že lze vycházet z údajů o počtech předaných kusů známek a jejich nominálních hodnotách, v nichž spočívá „gró“ tabulek, ale i z dohodnutých cen k vyplacení spoluobžalovanými. Lze konstatovat, že tabulka týkající se obžalované G. je neúplná v rubrice „Datum předávky známek“, zmatečná ve sloupcích týkajících se zaplacených a dlužných částek, jakož i v samotném nadpisu sloupce „Částka vyplacená obviněné G.“. Tabulka vztahující se k obžalovanému Č. je přehlednější, v obou tabulkách jsou však zásadním nedostatkem chybné součty na koncích jednotlivých sloupců, vzniklé patrně chybným výpočtem policejního orgánu a poté převzatých státním zástupcem do obžaloby a nalézacím soudem do výroku rozsudku. Protože však jde pouze o zjevné nepřesnosti výroků, mohl je odvolací soud napravit, aniž by k těmto otázkám prováděl další dokazování. Ve skutečnosti tedy obžalovaná G. převzala od obžalované B. 540 300 ks známek v celkové hodnotě 7 149 900 Kč, za což zaplatila či měla obžalované B. zaplatit celkem 1 006 260 Kč. Při absenci odvolání státního zástupce však odvolací soud nemohl v tomto směru z důvodu zákazu *reformace in peius* (§ 259 odst. 4 tr. ř.) upravit výrok o vině obžalované G., ale ani výrok o vině obžalované B., u níž by to znamenalo zvýšení jejího finančního prospěchu získaného trestnou činností. Naproti tomu mohl být upřesněn výrok o vině obžalovaného Č., kde došlo v napadeném rozsudku k nesprávnosti v jeho neprospěch. Tento obžalovaný ve skutečnosti převzal 1 851 800 ks známek v celkové (nominální) hodnotě 22 014 500 Kč, za které zaplatil 9 099 525 Kč (tato hodnota je ve výroku napadeného rozsudku uvedena správně), takže jeho prospěch činil 12 914 975 Kč.

17. Z těchto důvodů musel být výrok o vině všech obžalovaných - a tudíž celý napadený rozsudek - podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušen a odvolacím soudem bylo o vině obžalovaných nově

rozhodnuto ve smyslu výše uvedeného, aniž by bylo nutno do výroku rozsudku pojímat zmíněné tabulky, neboť výrok rozsudku (jeho tzv. skutková věta) musí respektovat požadavek stručnosti a jasnosti, samozřejmě při vyjádření všech skutečností relevantních pro naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu. Proto také nebylo nutno uvádět ve výroku o vině obžalované Mgr. J. G. výši jí získaného prospěchu, která není znakem skutkové podstaty trestného činu zpronevěry. Napadený rozsudek byl zrušen rovněž z důvodu uvedeného v § 258 odst. 1 písm. e) tr. ř., protože trest uložený napadeným rozsudkem obžalovanému T. Č. byl shledán nepřiměřeně přísným, a vzhledem k vadám výroku o náhradě škody (viz níže) také z důvodu § 258 odst. 1 písm. f) tr. ř.

18. V důsledku zrušení výroku o vině, ale i z důvodu vadnosti musel být zrušen i výrok o náhradě škody a vydání bezdůvodného obohacení a odvolací soud také v tomto směru rozhodl nově. Odvolací námitky poškozeného jsou vesměs důvodné, ale zjištěny byly i další vady výroku o náhradě škody.

19. Pokud jde o výrok o náhradě škody a vydání bezdůvodného obohacení, je třeba z procesního hlediska vycházet z ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř., podle něhož odsuzuje-li soud obžalovaného pro trestný čin, kterým způsobil jinému majetkovou škodu nebo nemajetkovou újmu nebo kterým se na úkor poškozeného bezdůvodně obohatil, uloží mu v rozsudku, aby poškozenému nahradil majetkovou škodu nebo nemajetkovou újmu v penězích nebo aby vydal bezdůvodné obohacení, jestliže byl nárok včas uplatněn (§ 43 odst. 3 tr. ř.), nestanoví-li trestní řád jinak; nebrání-li tomu zákonná překážka, soud uloží obžalovanému vždy povinnost k náhradě škody nebo k vydání bezdůvodného obohacení, jestliže je výše škody nebo rozsah bezdůvodného obohacení součástí popisu skutku uvedeného ve výroku rozsudku, jímž se obžalovaný uznává vinným, a škoda v této výši nebyla dosud uhrazena nebo bezdůvodné obohacení nebylo dosud v tomto rozsahu vydáno. V daném případě byly splněny zákonné podmínky pro uložení povinnosti obžalovaným D. B. a J. G. k náhradě škody, která vznikla v příčinné souvislosti s jejich trestným jednáním uvedeným ve výroku odsuzujícího rozsudku. Stejně tak byly splněny zákonné podmínky pro uložení povinnosti obžalovanému T. Č. k vydání bezdůvodného obohacení. V trestním řízení byla dostatečně prokázána výše nároků na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení i plná odpovědnost obžalovaných.

20. Poškozený - Č. p., s. p. - se k trestnímu řízení připojil (podal návrh podle § 43 odst. 3 tr. ř.) se svými nároky na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení vůči obžalovaným řádně a včas (č. l. 381, 886).

21. Uplatněný nárok poškozeného na náhradu škody má podklad v příslušných hmotněprávních předpisech upravujících náhradu škody, konkrétně v ustanovení § 420 odst. 1 občanského zákoníku, podle něhož každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Nárok na vydání bezdůvodného obohacení se opírá o ustanovení § 451 občanského zákoníku.

22. Obžalované Bc. D. B. a Mgr. J. G. v té části, v jaké škodu způsobilily společně - obžalovaná B. jako pachatelka trestného činu a obžalovaná G. jako účastnice - odpovídají za škodu solidárně, tj. společně a nerozdílně. Uplatněný nárok poškozeného na náhradu škody vůči nim má podklad v ustanovení § 420 odst. 1 občanského zákoníku, podle něhož každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Tento závěr (včetně aplikace občanského zákoníku) se vztahuje k oběma obžalovaným, a proto jim byla uložena povinnost k náhradě škody společně a nerozdílně ve smyslu ustanovení § 438 odst. 1 občanského zákoníku (tzv. solidární odpovědnost škůdců). Odvolací soud zvažoval, zda není u obžalované Bc. D. B. dána odpovědnost za škodu podle zákoníku práce (§ 250 odst. 1 zák. práce), což by vylučovalo rozhodnutí o solidární odpovědnosti, neboť zákoník práce (§ 257) nezná solidární odpovědnost více škůdců (srov. rozhodnutí pod č. 56/1986 Sb. rozh. tr. a č. [11/1982](#) Sb. rozh. obč.). Odpovědnost za škodu má však povahu pracovněprávního nároku jen tehdy, jestliže ji zaměstnanec způsobil při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Pro závěr, zda odpovědnost za škodu má povahu pracovněprávního nároku, je rozhodující to, zda činnost, kterou byla zaměstnancem způsobena škoda jeho

zaměstnavateli, postrádá, či nepostrádá místní, časový a zejména věcný (vnitřní účelový) vztah k plnění pracovních úkolů škůdce, přičemž rozhodující je právě tento vnitřní účelový vztah činnosti, již byla způsobena škoda, k pracovním úkolům. Ve své podstatě jde o posouzení, zda při činnosti, již byla způsobena škoda, zaměstnanec sledoval z objektivního i subjektivního hlediska plnění pracovních úkolů (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2011, sp. zn. 21 Cdo 2612/2010). Tato kritéria zpravidla nesplňuje majetková trestná činnost páchaná v přímém úmyslu na úkor zaměstnavatele, byť v úzké místní, časové a věcné souvislosti s plněním pracovních úkolů, jak tomu bylo i v posuzovaném případě. Odvolací soud proto uzavřel, že obě obžalované odpovídají za škodu podle občanského zákoníku, a lze jim tudíž uložit povinnost k náhradě škody společně a nerozdílně.

23. Výrok napadeného rozsudku, jímž bylo rozhodnuto tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. jsou obžalované Bc. D. B. a Bc. J. G. povinny nahradit společně poškozené Č. p., s. p., škodu ve výši 6 309 100 Kč s úrokem 7,05 % z prodlení ročně z této částky ode dne právní moci rozsudku, trpí tedy především tou vadou, že zde není přesně vyjádřena solidární odpovědnost obou obžalovaných, tj. že jsou povinny k náhradě škody společně a nerozdílně (pouhý výraz „společně“ nedovoluje právě ono podstatné rozlišení mezi solidární a dělenou odpovědností). V rozsudečném výroku o solidární odpovědnosti pak není třeba výslovně uvádět (jak požaduje poškozený), že plněním jedné z těchto obžalovaných zaniká v rozsahu tohoto plnění povinnost druhé, neboť to přímo vyplývá již z výroku o povinnosti plnit společně a nerozdílně. Výše solidární odpovědnosti byla vrchním soudem stanovena stejně jako v napadeném rozsudku, neboť poškozený na obžalované J. G. nepožaduje náhradu škody ve větší výši, i když - jak už bylo uvedeno - se tato obžalovaná podílela na způsobení škody ve výši 7 149 900 Kč (což ovšem nemohl odvolací soud z důvodu zákazu *reformationis in peius* pojmout ani do výroku o vině).

24. Zatímco přiznání úroku z prodlení obecně (pokud jej poškozený požaduje) má podklad v ustanovení § 517 odst. 2 občanského zákoníku, nesprávně byl stanoven počátek prodlení. Ten je upraven v § 563 občanského zákoníku tak, že není-li doba plnění dohodnuta, stanovena právním předpisem nebo určena v rozhodnutí, je dlužník povinen splnit dluh prvního dne poté, kdy byl o plnění věřitelem požádán. V trestním řízení se tímto „požádáním“ může rozumět okamžik, kdy se obžalovaný seznámí s návrhem poškozeného podle § 43 odst. 3 tr. ř. obsaženým ve spise, například v rámci seznámení se spisem při skončení přípravného řízení. Obžalovaná D. B. byla při ukončení vyšetřování seznámena s obsahem spisu dne 16. 10. 2012, a v prodlení je tudíž od 18. 10. 2012. Poškozený však požaduje úrok z prodlení až od 30. 10. 2012, z čehož je nutno vycházet. Chybné tedy bylo stanovení počátku prodlení až okamžikem právní moci rozsudku, jak to učinil soud prvního stupně. U obžalované J. G. bylo nutno počátek prodlení stanovit dnem 13. 2. 2013, jak to požaduje a dokládá poškozený (viz shora - odvolání poškozeného).

25. Pokud jde o výši úroku z prodlení, ta je závislá na počátku prodlení. Je upravena nařízením vlády č. 142/1994 Sb. v platném znění tak, že odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou pro poslední den kalendářního pololetí, které předchází kalendářnímu pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o osm procentních bodů. To je však úprava účinná od 1. 7. 2013; do té doby (počínaje 1. 7. 2010) bylo stanoveno zvýšení o sedm procentních bodů. Rozhodná je úprava ke dni počátku prodlení. Platí, že výše úroku z prodlení se stanoví s ohledem na počátek prodlení a poté už je neměnná. Repo sazba byla ČNB stanovena ke dni 30. 6. 2012 ve výši 0,5 %, k 31. 12. 2012 ve výši 0,05 %. Z těchto důvodů je výše úroku z prodlení pro obžalovanou D. B. 7,5 %, zatímco pro obžalovanou J. G. (stejně jako pro obžalovaného T. Č.) 7,05 %.

26. Výrok napadeného rozsudku, jímž bylo rozhodnuto, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. jsou společně povinni obžalovaná Bc. D. B. nahradit škodu a obžalovaný T. Č. vydat bezdůvodné obohacení v celkové výši 22 343 000 Kč s úrokem 7,05 % z prodlení ročně z této částky ode dne právní moci rozsudku, vykazuje následující vady: Především není uvedeno, komu má být plněno (takový výrok by nebyl vykonatelný, jak na to správně poukazuje poškozený). Nesprávně je stanovena výše povinnosti

k náhradě škody a k vydání bezdůvodného obohacení, neboť tato společná odpovědnost je dána ve výši 22 014 500 Kč, což je hodnota známek převzatých obžalovaným Č. (tato celková hodnota byla v napadeném rozsudku chybně vypočtena a stanovena v neprospěch obžalovaného).

27. Výše bezdůvodného obohacení tohoto obžalovaného odpovídá právě této celkové hodnotě věci (poštovních známek), které převzal s vědomím, že byly získány trestným činem, a jejichž další osud není znám. Na rozdíl od stanovení výše majetkového prospěchu obžalovaného T. Č. jakožto podílníka ve smyslu ustanovení § 214 tr. zákoníku zde nelze odečítat prostředky vynaložené na opatření věci, tedy finanční částky zaplacené za známky obžalovaným Č. obžalované B. Bezdůvodné obohacení ve smyslu občanskoprávním je nutno vztahovat k poškozenému, jemuž má být vydáno, a nelze proto od jeho výše odečítat platby uskutečněné mezi jednotlivými pachateli v rámci řetězce trestné činnosti. Jde o to postihnout vše, co pachatel neoprávněně (bezdůvodně) získal. Následně se mohou jednotliví pachatelé mezi sebou finančně vypořádat podle míry, v jaké plnili poškozenému.

28. Dále byl i v tomto výroku napadeného rozsudku poněkud zavádějícím způsobem použit výraz „společně“. V tomto případě nejde o odpovědnost společnou a nerozdílnou ve smyslu ustanovení § 438 odst. 1 občanského zákoníku, neboť ta se vztahuje pouze k náhradě škody. Bezdůvodné obohacení (a povinnost k jeho vydání) je odlišným právním institutem, upraveným v § 451 občanského zákoníku, tedy i systematicky mimo úpravu náhrady škody. Jde tu proto o tzv. falešnou solidaritu dlužníků, tedy případ, kdy dva subjekty jsou povinny ke stejnému plnění, přičemž nejde o solidaritu, například když jeden subjekt má plnit z titulu bezdůvodného obohacení a druhý z titulu náhrady škody. V situaci, kdy jednomu věřiteli plní dva dlužníci stejný dluh z odlišného právního důvodu, platí, že v rozsahu, v jakém splnil věřiteli jeden z nich, zaniká dluh, a tím i povinnost druhého (viz též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2013, sp. zn. [25 Cdo 1702/2011](#)). Proto i v souzeném případě bylo třeba rozhodnout, že v rozsahu plnění jedním z těchto obžalovaných zaniká povinnost druhého z těchto obžalovaných k tomuto plnění. Smyslem tohoto výroku je vyloučit možnost zaplacení téhož poškozenému dvakrát (srov. též rozhodnutí Nejvyššího soudu SR ze dne 31. 10. 1979, sp. zn. 1 Cz 82/79).

29. Konečně výrok napadeného rozsudku, podle něhož je obžalovaná Bc. D. B. povinna nahradit poškozené Č. p., s. p. škodu ve výši 1 872 660 Kč „s úrokem 7,05 % z prodlení ročně z této částky ode dne právní moci rozsudku“, je chybný především v uvedené částce. Poškozený požaduje uhradit celkovou škodu ve výši 30 524 760 Kč, což je částka stanovená po odečtení hodnoty vrácených známek 1 340 350 Kč od celkové výše způsobené škody 31 865 110 Kč. Jestliže z částky 30 524 760 Kč byla obžalovaná B. zavázána uhradit společně a nerozdílně s obžalovanou G. 6 309 100 Kč a podle společného výroku s obžalovaným Č. má obžalovaná B. dále nahradit škodu 22 014 500 Kč, pak jí samotné zbývá k náhradě škoda ve výši 2 201 160 Kč. Rozdíl mezi částkou 1 872 660 Kč a částkou 2 201 160 Kč činí 328 500 Kč a představuje rozdíl mezi napadeným rozsudkem chybně stanovenou výší odpovědnosti obžalovaného Č. a výší jeho skutečného bezdůvodného obohacení, které bylo pojato do výroku rozsudku odvolacího soudu. Z hlediska obžalované B. jde tedy o pouhé upřesnění (rozložení) výroku o náhradě škody na základě odvolání poškozeného.

30. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl tak, že z podnětu všech podaných odvolání napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. b), e), f) tr. ř. v celém rozsahu zrušil a za podmínek ustanovení § 259 odst. 3 tr. ř. ve věci sám nově rozhodl tak, jak je uvedeno shora.